

גרעני תמרים כשהם מפורדים אבל אם הקנים הם אגודים והגרעונים הם בסל צריכים שיצית בהם האור כל כך בענין שהרא השלחבת עולה מאליה^כ לפי שאין השלחבת יכולה ליכנס בהם מאליה^{כז}:

רנו ו' תקיעות שהיו תוקעין בערב שבת ובו סעיף אחד:

א כשהיו ישראל בישובן^א תיקנו חכמים לתקוע שש תקיעות^ב במקום גבוה^ג להבדיל העם מן המלאכה^ד ועבשו נהגו בקהלות הקדושות שכל שהוא סמוך לשבת כחצי שעה^ה או שעה שמכריו שלח צבור להכין עצמן לשבת^ו צריך להוסיף מחול על הקדוש^ז כמו שיתבאר בס' רס"א^ח וכן ראוי לנהוג בכל מקום^ט (שמאחרים תפלת ערבית).

ועל כל פנים צריך לשלוח איש לבטל הבעלי מלאכות ממלאכתם מן המנחה ולמעלה דחינו שתי שעות ומחצה קודם הלילה^י ע"ד שנתבאר בס' רנ"א^{יא} וגם פרקמטיא אף שהוא מותרת אחר המנחה כמ"ש שם^{יב} מכל מקום ראוי לשלוח איש לשגור התנויות כמו שעה קודם הלילה^{יג} כי פעמים רבות יוצא מהן מכשלה גדולה שלפעמים בא שר

קונטרס אחרון

הרא"ש^י וטור. וכן דעת השו"ע שהביא סברא הראשונה בסתם וסברא הב' בלשון יש אומרים^א. ואף שרש"י הוא מכריע ביניהם^ב, מכל מקום הכרעה שלישית היא^ג לפי דעת התוספות דף מ' ו' בסוף פרק קמא דפסחים^ד, ועוד שלא הוזכרה סברא זו^ה ב"ש"ע כלל^ו.

א תוספתא מוכה פ"ד ה"ז (לראש הגג גבוה שבער).
ב שבת לה' ב' בראש גגו. רש"י שם ר"ה להל"ך.
ב רמב"ם שם. טור.
ד ברייתא שם. שו"ע שם.

ה ראה לעיל ס' רנא בקי"א, דחינו שכן השגשגות הוא כמו שליש או רביע שעה, וזמן קבלת שבת הוא לכל הפחות חצי שעה קודם צאתה^א. וראה גם לקמן ס' רסא פ"ג (ומן סמירת הניווט הלקמן – לכל הפחות חצי שעה לפני כן).

ו רמ"א ס"א.
ז ראה לקי"ש ח"ט עמ' 58 והע' 23. שלחן המלך ח"א ע' קפ.

ח סעיף ד.
ט רמ"א שם.
י ד"א סק"א. דחינו לשיטתו ששעות ומנויות משערים מעטמד השחר עד צאת הכוכבים, ובדלעיל ס' נה ס"ג וש"נ אמנם ראה בנפמן שם לסיפורי ה"ל מ"ש. שמשערים מן החמה עד השקיעה, ושעור שעתים ומחצה הוא קודם השקיעה. וראה גם הל' ס' רסא ס"ה.
יא ס"ב. וראה לעיל שם בקי"א באריכות.
יב סעיף ג.
יג ראה קי"א שם. וראה ברי השלחן ס' עג ס"ק ד.

כב רב נחמן א"ש, לניסת הר"ף (ה, ב) והרמב"ם פ"ג הבי"א דעה הא' בשו"ע שם. וראה קי"א.
כג רש"י שם ע"א ר"ה נהגן.

סימן רנו

א (טור ו) שו"ע ס"א. וראה לשון הרמב"ם פ"ה ה"ה.
ב ברייתא לה ע"ב. טור וש"ע שם. וראה לעיל ס' רנא בקי"א שביאר ד' שיטות בזה: א) תקיעה א' במנחה גדולה להבטיל ממלאכה שבשעות וממלאכה גמורה (דלעיל שם ס"ג, וכדעה דא' דלעיל שם ס"ב) ותקיעה ב' במנחה קטנה להבטיל עיר ממלאכה גמורת (דלעיל שם ס"ג) ולסמירת הניווט. ב) תקיעה ב' חצי שעה לפני קבלת שבת (שהיא חצי שעה לפני צאתה^א) לסמירת הניווט ולכפל ממלאכות גמורות. ג) תקיעה א' לפני מנחה קטנה להבטיל ממלאכה שבשעות ותקיעה ב' במנחה קטנה לסמירת הניווט ולהבטיל ממלאכה גמורה שבכ"ע (ברע"ב ב' דלעיל שם ס"ג). ד) תקיעה א' במנחה קטנה להבטיל ממלאכה גמורה (כדעה ב' דלעיל שם) וטעיה חצי שעה לפני קבלת שבת לשגור הניווט. והו"ו שפסחים כאן, ש"כ"פ לכפל מלאכה גמורה במנחה קטנה, ועמ"פ לשגור הניווט כמו שעה קודם הלילה.

ציונים לקונטרס אחרון

י ע"א ר"ה הלכה.
יא כא, א ד"ה אין. וראה כללי הפוסקים וההוראה כלל י.
יב של רש"י.
יג ראה גם לעיל ס' רנא קי"א סק"ב. ס' רנא קי"א סק"ב. וראה כללי הפוסקים וההוראה כלל יא.

ו סוף פ"א.
ז ראה גם לקמן ס' רנא קי"א. ס' שמח סק"א. ס' שנ סק"א. וראה כללי הפוסקים וההוראה כלל עג.
ח ראה רש"י שם רע"ב ר"ה רב כתנא ד"ה גרענין.
כ סוף סמ"י.
ט ואינה מכרעה, כמבואר בשבת לט, א ושי"ג.

הלכות שבת נרדורנו

קמא

אחד ונמשך המשא ומתן עד הלילה ממש¹ והקולר תלוי בצואר ראשי העם כמו שדרשו רבנים² ממה שנאמר³ ואשימם בראשיכם⁴.

וגם צריך להזהר רוב העם⁵ שיש להם חיתר שכל עוד שלא אמרו ברכו עושינו כל הצורך להם לשבת אע"פ שהוא לילה ממש ולכן יש להקדים אמירת ברכו ואין להמתין על אדם גדול שעדיין לא בא לבית הכנסת כי זכות הוא לו שלא יתחלל שבת על ידו והחכם עיניו בראשו⁶:

רנז דיני הטמנת החמין וכו' י"ג מעיפים:

א הבא לסלק קדרה מעל גבי כירה ולהטמינה⁷ כדי שלא תצטנן אסור לו להטמינה בדבר המוסף הבל⁸ אפילו מבעוד יום⁹ גזרה שמא יטמין כרמין¹⁰ דהיינו אפר שמעורב בו גחלים¹¹ ואח"כ בשבת ישבה ויחתה בגחלים¹² ואם עבר והטמין¹³ אפילו בשוגג¹⁴ התבטל אסור בין לו בין לאחרים¹⁵ עד למוצאי שבת¹⁶ אם הוא מצטמק ויפה לו או שהיה צונן ונתחמם ע"י הטמנה זו אבל אם הוא עומד בתימנותו כשעשה הראשונה והוא דבר שמצטמק ורע לו מותר¹⁷ שהרי אינו נהנה כלל מן האיסור¹⁸ אבל לכתחלה אסור אפילו הוא מצטמק ורע לו¹⁹.

ואינו דומה להשהייה שמוותר להשהות על גבי כירה שאינה גרופה וקטומה כל שהתבטל נבטל כמאכל בן דרוסאי מבעוד יום²⁰ לפי שסתם הטמנה היא לצורך מחר שמתמינה ומבסה שלא תתקרה עד למחר ולפיכך צריכה יותר לחיותו כדי שלא יתקרה התבטול בכל הלילה אבל סתם שהייה היא לצורך הלילה שהרי מניחה מגולה ולכך אינה צריכה כל כך לחיותו כל שנתבטלה כמאכל בן דרוסאי מבעוד יום²¹ ואפילו אם משהה אותה עד למחר אין לחוש לחיותו לפי שאין מעט חיותו מועיל לה²² לשמור חומה עד למחר כיון שהיא מגולה אבל כשהיא ממונה מועיל לה מעט חיותו לכן חוששים שמא יחתה אם היא ממונה ברימין וגזרו על כל דבר המוסף הבל משום

ח משמעות ט"ז סק"ב. וז"ל סק"ד. וראה שבת כהלכה פ"א בהערות כ"ב.

ט ראה לעיל ס' רנז ס"ב וש"נ.

י ראה קצוה"ש ס' ע"א ס"ק כה. שבת כהלכה פ"א בבאורים אות ה'.

יא רמב"ן לט, ב ד"ה ממעשה, הובא ברשב"א לט, ב ד"ה אמר רב חסדא, ובר"ן שם. שו"ע שם. וראה שבת כהלכה פ"א הערה טו, והערה ע"ג. ובאורים אות ב"ג.

יב אליה וזמא סק"א. וראה גם לעיל ס' רנז סק"ד.

יג ר"ן (בא, ב) ד"ה וכתבו. שו"ע ס"ז. מ"א סק"ה. אליה וזמא שם.

יד כרלעיל ס' רנז ס"א וס"ח.

טו ר"ח בתוס' מו, ב ד"ה כנהו (במעט הב' שבסמוך: שמעט חיותו מועיל לו). ס' התרוגה ס' רלא ד"ה פס"ד ליתן (במעט הא' האמור כאן). ראי' פ"ד ס' א (ב' המעטים). רשב"א רפ"ד ד"ה קופה. ר"ן שם (כא, ב) ד"ה אבל. מור וקב"ש ס"ז. מ"א ס"ק מו (ב' המעטים).

וראה מורה"ב לט' רנז (ד"ה וזה להרשב"א) הנפקא מינה בין המעטים, במקום שאין גילוי דעת.

טז וז"ל שם.

יז מ"א שם. וראה קו"א שם: אבל שאר פרקמיו שהיו בעיני שאין לחוש בה לאנשוכי מותרת, כל שיכול לגזירה קודם קבלת שבת.

טח ספרי דברים פ"ג ד"ה דבר אהר. דברים רבה פ"א אות י. רש"י דברים א, יג.

טט דברים שם.

י מ"א שם.

יח רפי"ו דיני התוכחה בזה נבארו בסדר הנספת שבת.

יט מ"א שם.

סימן רנז

א רש"י רפ"ד מו, ב.

ב תוספתא רפ"ד שם. מור ושו"ע מ"א. אופן ההטמנה ראה לעיל ס' רנז ס"ו ולקמן ס"ה.

ג רבא לר, רע"ב רש"י שם ד"ה מפני. רב חסדא לט, רע"ב. מור ושו"ע שם.

ד רבנא דד, רע"ב. מ"ז סק"א. מ"א סק"ג.

ה רש"י שם ד"ה ברמין מ"ז שם. מ"א שם.

ו נגז' שם מ"א שם.

ז ר"ן (יה, א) ד"ה רסנין ממעשה ראשית מביירה בתשנה דז, מוע"ב וגבי לטו רע"ב. שו"ע שם.